

Bruxelles, 2 decembrie 2025
(OR. en)

15814/25

CULT 139
CULT HERIT 26
AUDIO 122
RELEX 1542
COHOM 176
SOC 799
JEUN 242
DIGIT 251
RESUA 32
EDUC 467

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă: Secretariatul General al Consiliului

Destinatar: Delegațiile

Subiect: Concluzii ale Consiliului privind rolul strategic al culturii, al patrimoniului cultural și al operelor audiovizuale în susținerea valorilor europene și a rezilienței democratice

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor concluziile sus-menționate, aprobate de Consiliu (Educație, Tineret, Cultură și Sport) în cadrul reuniunii sale din 28 noiembrie 2025.

Concluziile Consiliului privind rolul strategic al culturii, al patrimoniului cultural și al operelor audiovizuale în susținerea valorilor europene și a rezilienței democratice

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

AMINTIND CĂ:

1. Uniunea Europeană se întemeiază pe un set de valori comune, printre care se numără respectarea demnității umane, a libertății, a democrației, a egalității, a statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților¹.
2. Societățile democratice sunt susținute prin participarea și implicarea cetățenilor, iar în aceste societăți drepturile fundamentale ale cetățenilor, inclusiv libertatea de exprimare, sunt protejate.
3. Rolul fundamental al culturii a fost recunoscut în mod explicit în dreptul primar al UE și în Declarația universală a drepturilor omului², iar participarea la viața culturală a comunității și prețuirea artei pot juca un rol esențial în promovarea păcii.
4. Cultura, patrimoniul cultural și operele audiovizuale³ au o valoare intrinsecă și reprezintă, de asemenea, o sursă fundamentală de dialog și coeziune socială, printre altele prin faptul că amplifică experiența valorilor comune și sentimentul de apartenență.
5. Cultura și patrimoniul cultural se caracterizează nu numai prin diversitate, ci și printr-un sentiment de comunitate, o istorie comună și o memorie colectivă, ceea ce consolidează legăturile, înțelegerea reciprocă și valorile în întreaga Europă.

¹ Articolul 2 din TUE.

² În special la articolul 3 din TUE și la articolul 27 din DUDO.

³ Sectoarele culturale și creative sunt definite în Regulamentul (UE) 2021/818 din 20 mai 2021 de instituire a programului „Europa creativă” (2021-2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013. Operele audiovizuale includ în special filme artistice, seriale de televiziune, documentare, filme de animație și jocuri video.

6. Participarea cetățenilor și implicarea civică susțin valorile europene, iar cultura și patrimoniul cultural joacă un rol activ și esențial în acest sens, atât prin valoarea lor intrinsecă, cât și ca piloni importanți ai societăților democratice și ai drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE.

RECUNOSCÂND⁴:

7. Agenda strategică 2024-2029 a Consiliului European⁵, care stabilește drept prioritară promovarea diversității culturale și a patrimoniului cultural în vederea perpetuării valorilor europene în cadrul UE, într-o Europă liberă și democratică.
8. Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026⁶, care subliniază rolul esențial al diversității culturale pentru promovarea și protejarea drepturilor omului și pentru transformarea pozitivă a societății și solicită luarea de măsuri pentru salvagardarea patrimoniului.
9. Concluziile Consiliului din 21 iunie 2021, care stabilesc abordarea UE privind patrimoniul cultural în situații de conflict și criză, și Concluziile Consiliului din 21 mai 2014, care evidențiază potențialul culturii și al patrimoniului cultural ca resursă strategică comună pentru dezvoltarea unei societăți⁷.
10. Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2022 referitoare la solidaritatea culturală cu Ucraina și un mecanism comun de reacție în situații de urgență pentru redresarea culturală în Europa, care subliniază nevoia de sprijin și solidaritate în ceea ce privește ecosistemul cultural ucrainean, precum și importanța sprijinirii rezilienței și a redresării post-criză ale ecosistemului cultural al UE în ansamblu⁸.

⁴ Textele juridice și documentele de politică relevante pentru prezentele concluzii sunt enumerate în anexă.

⁵ EUCO 15/24, anexă.

⁶ Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 – JO C 466, 7.12.2022.

⁷ A se vedea documentul 9837/21 și Jurnalul Oficial 2014/C 183/08.

⁸ A se vedea 2022/2759 (RSP), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0374_RO.html.

RECUNOSCÂND CĂ:

11. În contextul geopolitic actual, marcat de incertitudine și de amenințări multiple la adresa țărilor europene, nu putem considera modul de viață, valorile și democrațiile europene ca fiind de la sine înțelese, ci trebuie să apărăm, să protejăm și să promovăm în mod activ valorile pe care le reprezintă Europa.
12. Cultura rămâne o piatră de temelie a societăților europene, europenii plasând cultura pe primul loc, alături de valorile comune și de istorie, atunci când sunt întrebați care sunt factorii care încurajează crearea unui sentiment de comunitate⁹.
13. Diversitatea culturală și lingvistică și patrimoniul cultural și lingvistic sunt elemente fundamentale pentru consolidarea rezilienței, a participării și a implicării democratice.
14. Drepturile culturale sunt esențiale pentru o Europă pluralistă, incluzivă și democratică. Participarea la activități culturale consolidează democrația, oferind cadre prielnice fiecăruia și încurajând implicarea civică, consolidând încrederea și promovând valorile civice și democratice¹⁰. În acest context, sunt necesare activități de comemorare și o reflecție critică asupra memoriei istorice a Europei pentru a sensibiliza cetățenii, în special tinerii, cu privire la istoria și valorile lor comune ca temelie pentru construirea unui viitor comun.
15. Participarea la activități culturale îmbunătățește, de asemenea, în mod semnificativ atât sănătatea mintală individuală, cât și cea colectivă, ceea ce duce la societăți mai reziliente și mai orientate spre comunitate într-un context de incertitudine și amenințări la adresa valorilor noastre.
16. Acțiunile din cadrul inițiativelor Capitala Europeană a Culturii și Marca patrimoniului european arată modul în care participarea și interacțiunea culturală a cetățenilor transformă spațiile publice în comunități mai vibrante și mai prospere și sporesc sentimentul de apartenență al cetățenilor.

⁹ În Eurobarometrul special 562 publicat la 8 mai 2025, cultura, valorile și istoria sunt cei trei factori principali percepuți ca încurajând cel mai puternic un sentiment de comunitate în rândul cetățenilor UE (29 % dintre respondenți au indicat că în primul rând cultura este cea care creează un sentiment de comunitate, 26 % au menționat valorile drept factor dominant, în timp ce 24 % dintre respondenți au identificat istoria ca factor principal – a se vedea p. 18).

¹⁰ *Culture and Democracy: the evidence* („Cultura și democrația: dovezi”) – raport independent comandat de Comisia Europeană și elaborat pentru aceasta, 2023.

17. Instituțiile și spațiile culturale, cum ar fi bibliotecile accesibile publicului, joacă un rol crucial în abordarea provocărilor societale legate de protejarea democrației prin promovarea unei cetățenii informate, a alfabetizării, a participării civice și a incluziunii sociale.
18. Cultura și operele audiovizuale influențează normele și atitudinile în rândul cetățenilor, inclusiv al copiilor și tinerilor. În acest context, accesul la alfabetizare media și la diverse conținuturi multilingve de calitate este deosebit de important.
19. Cultura, patrimoniul cultural și operele audiovizuale pot contribui la valorile europene și la reziliența democratică, precum și la consolidarea păcii și pot oferi un forum pentru dezbateri democratice și participare civică dacă se bazează pe libertatea artistică, pe diversitatea culturală și lingvistică și pe libertatea de exprimare.
20. Rolul culturii și al patrimoniului cultural în promovarea societăților democratice în moduri variate și de încredere ocupă, de asemenea, un loc central în cadrul relațiilor și parteneriatelor culturale internaționale ale UE, întrucât diversitatea culturală a UE îmbogățește alte părți ale Europei și ale lumii și este la rândul său îmbogățită de contribuțiile culturale primite de la acestea. Dialogul intercultural consolidează participarea și coeziunea socială.
21. Protejarea patrimoniului cultural reprezintă o provocare la nivel mondial. Nu numai războaiele și alte acte deliberate, ci și crizele și conflictele pot duce la pierderea patrimoniului cultural, atât prin distrugere, cât și prin jefuire. Comerțul ilegal cu bunuri culturale perpetuează privarea de identitatea culturală, care este asociată cu pierderea patrimoniului cultural pentru statele și societățile de origine respective. În acest context, cooperarea internațională în domeniul prevenirii și combaterii jafului și a comerțului ilegal, precum și în domeniul protejării și restaurării patrimoniului cultural poate contribui la pace pe termen lung prin consolidarea patrimoniului comun, a identității culturale, a încrederii și a unei istorii comune.

22. Identitatea culturală este vizată în mod intenționat, fie prin amenințări fizice, inclusiv militare, fie prin amenințări hibride sau dezinformare, acestea devenind o parte din ce în ce mai importantă a strategiilor politice și militare, atât pe timp de pace, cât și în timpul conflictelor.
23. Distrugerea fizică deliberată a siturilor culturale din Ucraina și discursurile false despre Ucraina continuă să reprezinte o amenințare gravă la adresa identității ucrainene și a patrimoniului cultural din Ucraina.

SALUTĂ:

24. Măsurile și inițiativele luate de UE și de statele sale membre pentru a promova diversitatea culturală și a proteja patrimoniul cultural european, urmărind totodată sensibilizarea cu privire la importanța strategică a culturii, a patrimoniului cultural și a operelor audiovizuale în consolidarea rezilienței democratice.

INVITĂ STATELE MEMBRE, LA NIVELUL CORESPUNZĂTOR:

25. Să ia măsurile necesare pentru a apăra valorile, identitatea și memoria colectivă prin promovarea culturii, în toate formele sale, și prin protejarea patrimoniului cultural al Europei.
26. Să recunoască că reziliența culturală are nevoie de o societate civilă puternică și vibrantă, de spațiu civic și de participarea cetățenilor, pe baza respectării diversității culturale și lingvistice și a libertății artistice.
27. Să aibă în vedere modalități de a promova mai mult în rândul cetățenilor, inclusiv al copiilor și tinerilor, asigurând în același timp un nivel ridicat de protecție a minorilor, accesul la conținut multilingv european, inclusiv la conținut de patrimoniu cultural digitalizat¹¹, precum și vizibilitatea în mediul online și reutilizarea unui astfel de conținut.

¹¹ De exemplu, prin intermediul portalului Europeana și al spațiului european comun al datelor pentru patrimoniul cultural.

28. Să continue să promoveze accesul și participarea cetățenilor la activități culturale, sporind astfel participarea și implicarea democratică la nivel individual și comunitar.
29. Să consolideze în continuare rolul vital al instituțiilor culturale în ceea ce privește asigurarea accesului la cunoștințe, informații și experiențe culturale și funcționarea drept forum pentru dialog și gândire critică.
30. Să continue să integreze cultura și infrastructura culturală (de exemplu, arhive, biblioteci, depozite, muzee, cinematografe, clădiri, inclusiv clădiri religioase, monumente și spații) în planificarea pregătirii pentru situații de criză în ceea ce privește, printre altele, amenințările la adresa securității, de exemplu prin sisteme de apărare, planuri de evacuare, evaluarea și cartografierea riscurilor, planificarea răspunsului în situații de urgență sau documentarea și digitalizarea și conservarea digitală a patrimoniului cultural în scopul restaurării în caz de daune, ținând seama de vulnerabilitatea siturilor arheologice.

INVITĂ STATELE MEMBRE ȘI COMISIA EUROPEANĂ, CU RESPECTAREA
PRINCIPIULUI SUBSIDIARITĂȚII, ÎN DOMENIILE LOR DE COMPETENȚĂ RESPECTIVE
ȘI LA NIVELURILE CORESPUNZĂTOARE:

31. Să sprijine dezvoltarea cunoștințelor și a cercetării și să continue să promoveze standarde și competențe, precum și potențiale mecanisme de cooperare transfrontalieră pentru protejarea, salvagardarea și conservarea digitală a culturii și a patrimoniului cultural, cu scopul de a spori gradul de pregătire pentru situații de criză și reziliența în statele membre.
32. Să continue să protejeze și să promoveze libertatea artistică și diversitatea culturală ca parte a sprijinului acordat culturii, patrimoniului cultural și operelor audiovizuale.
33. Să sprijine în continuare rolul artiștilor și al profesioniștilor din sectoarele culturale și creative în asigurarea rezilienței.
34. Să aibă în vedere încurajarea inițiativelor care evidențiază modul în care cultura, patrimoniul cultural și operele audiovizuale, cum ar fi filmele, reflectă valorile comune și un trecut comun, contribuind astfel la susținerea valorilor europene și a rezilienței democratice pentru viitor.
35. Să aibă în vedere încurajarea inițiativelor care îmbunătățesc înțelegerea rolului esențial al diversității culturale, al patrimoniului și al drepturilor culturale în promovarea coeziunii, a identității și a rezilienței în societăți.
36. Să depună în continuare eforturi pentru protejarea și promovarea drepturilor culturale și a diversității culturale, împreună cu organizații internaționale precum Consiliul Europei și UNESCO și prin intermediul acestora.
37. Să aibă în vedere încurajarea inițiativelor care promovează relațiile culturale internaționale și dialogul intercultural la nivelul UE și al statelor sale membre, în colaborare cu parteneri internaționali precum Consiliul Europei și UNESCO.
38. Să continue să ofere asistență instituțiilor și organizațiilor implicate în sprijinirea artiștilor din Ucraina și/sau în protejarea și redresarea culturii și a patrimoniului cultural în Ucraina, în special în ceea ce privește evaluarea daunelor și a riscurilor și planificarea redresării rapide, inclusiv prin intermediul cooperării în cadrul forurilor multilaterale.

INVITĂ COMISIA EUROPEANĂ:

39. Să aibă în vedere activități de sensibilizare axate pe rolul culturii, al diversității culturale și lingvistice și al patrimoniului cultural în susținerea valorilor comune și a rezilienței democratice în Europa, inclusiv în legătură cu inițiativa „Noul Bauhaus european” și în punerea în aplicare a viitoarei inițiative „Busola pentru cultură”, al cărei scop este de a orienta și valorifica multiplele dimensiuni ale culturii.
 40. Respectând pe deplin libertatea artistică și fără a interveni în conținut, să includă promovarea valorilor comune și a rezilienței democratice în contextul inițiativelor de sprijinire a culturii, a patrimoniului cultural și a operelor audiovizuale.
-

Referințe

Următoarele texte juridice și documente de politică sunt relevante pentru prezentele concluzii ale Consiliului:

- *Tratatele UE*
 - Tratatul privind Uniunea Europeană (versiunea consolidată 2016) – JO C 202, 7.6.2016
 - Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2012/C 326/02)
- *Consiliul European*
 - Concluziile Consiliului European din 27 iunie 2024, EUCO 15/24
- *Consiliul Uniunii Europene*
 - Concluziile Consiliului referitoare la abordarea UE privind patrimoniul cultural în situații de conflict și criză, documentul 9837/21
 - Concluziile Consiliului privind patrimoniul cultural ca resursă strategică pentru o Europă durabilă – JO C 183, 14.6.2014
 - Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 – JO C 466, 7.12.2022
 - Concluziile Consiliului privind îmbunătățirea și promovarea accesului la cultură – JO C 7446, 13.12.2024
 - Concluziile Consiliului privind sprijinirea tinerilor artiști și profesioniști din domeniul cultural și creativ în lansarea carierei lor – JO C 3165, 4.6.2025

- *Comisia Europeană*
- Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Planul de acțiune pentru democrația europeană (COM/2020/790)
- Comisia Europeană: Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, ECORYS și Hammonds, W., *Culture and democracy, the evidence – How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social Cohesion – Lessons from international research* („Cultura și democrația, dovezi – Modul în care participarea cetățenilor la activități culturale sporește implicarea civică, democrația și coeziunea socială – Învățăminte desprinse din cercetarea internațională”), 2023
- Comisia Europeană: Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură, Recomandări din partea grupului de experți condus de Comisia Europeană cu privire la protejarea patrimoniului cultural în Ucraina, 2024
- Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Comunicare comună către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la Strategia europeană privind o Uniune a pregătirii – JOIN (2025) 130
- Recomandarea (UE) 2021/1970 a Comisiei din 10 noiembrie 2021 privind un spațiu european comun al datelor pentru patrimoniul cultural, [EUR-Lex – 32021H1970 – RO – EUR-Lex https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj](https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj)
- Eurobarometrul special 562, *Europeans' attitudes towards culture* („Atitudinea europenilor față de cultură”), februarie-martie 2025, raport Eurobarometru solicitat de Comisia Europeană, Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură (DG EAC) și coordonat de Comisia Europeană, Direcția Generală Comunicare (DG COMM)

- *Parlamentul European și Consiliul*
 - Decizia nr. 1194/2011/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 noiembrie 2011 de instituire a unei acțiuni a Uniunii Europene privind Marca patrimoniului european – JO L 303, 22.11.2011, p. 1
 - Decizia nr. 445/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 de instituire a unei acțiuni a Uniunii în favoarea evenimentului „Capitale europene ale culturii” pentru anii 2020-2033 și de abrogare a Deciziei nr. 1622/2006/CE – JO L 132, 3.5.2014, p. 1
 - Regulamentul (UE) 2021/818 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a Programului „Europa creativă” (2021-2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013 – JO L 189, 28.5.2021, p. 34
- *Parlamentul European*
 - Rezoluția Parlamentului European din 19 septembrie 2019 referitoare la importanța memoriei istorice europene pentru viitorul Europei [2019/2819(RSP)]
 - Rezoluția Parlamentului European din 14 decembrie 2022 referitoare la punerea în aplicare a Noii agende europene pentru cultură și a Strategiei UE pentru relațiile culturale internaționale [2022/2047(INI)]
 - Raportul Parlamentului European referitor la punerea în aplicare a Noii agende europene pentru cultură și a Strategiei UE pentru relațiile culturale internaționale [2022/2047(INI)]
 - Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2022 referitoare la solidaritatea culturală cu Ucraina și un mecanism comun de reacție în situații de urgență pentru redresarea culturală în Europa [2022/2759(RSP)]
- *Consiliul Europei*
 - Convenția de la Faro a Consiliului Europei din 2005 privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate

- *Organizația Națiunilor Unite*
 - Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO 1948)
 - Pactul internațional al ONU cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, 1966
 - Pactul ONU pentru viitor, adoptat în cadrul Summitului Viitorului al ONU, New York, 22-23 septembrie 2024

- *UNESCO*
 - UNESCO, Convenția din 1954 pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat
 - UNESCO, Convenția din 1972 privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural
 - UNESCO, Convenția din 2001 privind protecția patrimoniului cultural subacvatic
 - UNESCO, Convenția din 2003 pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial
 - UNESCO, Convenția din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale
 - Declarația adoptată în cadrul Conferinței mondiale a UNESCO privind politicile culturale și dezvoltarea durabilă – MONDIACULT 2022:
<https://www.unesco.org/en/articles/unesco-world-conference-cultural-policies-and-sustainable-development-mondiacult-2022>
 - Documentul final și angajamentul miniștrilor culturii adoptat în cadrul Conferinței mondiale a UNESCO privind politicile culturale și dezvoltarea durabilă – MONDIACULT 2025:
https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2025/09/EN_MONDIACULT_Outcome_Document%20Final%2027.09.25.pdf?hub=171169

- *Altele*
 - Carta de la Porto Santo – *Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship* („Cultura și promovarea democrației: către o cetățenie culturală europeană”), 2021, și *The Young People’s Addendum to the Porto Santo Charter* („Addendumul tinerilor la Carta de la Porto Santo”), 2025
 - Declarația de la Cáceres a miniștrilor culturii din UE din 25-26 septembrie 2023, din timpul președinției spaniole a Consiliului Uniunii Europene
 - Niinistö, S., *Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness* („Un nivel mai mare de siguranță împreună – Consolidarea disponibilității și pregătirii în domeniul apărării civile și militare a Europei”), 2024
-